

Timo Ylimaunu

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus akateemisessa arkeologiassa

Johdanto

Viime lokakuussa edesmennyt Bostonin yliopiston (Boston University) arkeologian, antropologian ja gastronomian professori Mary C. Beaudry oli omistautunut tuomaan esille kirjoittamattomia historioita, etenkin värillisten ja naisten menneisyyksistä. Hän halusi antaa äänen niille, joiden ääntä ei aikaisemmin kuunneltu; joiden ääni oli vaiennettu. Maryn kollega ja ystävä professori Dan Hicks luonnehti muistokirjoituksessaan (BU Today), että Mary oli omistautunut feministiselle ja anti-

rasistiselle historialliselle arkeologialle. Mary näki kaikki menneisyyden ihmiset tutkimisen arvoisiksi, ja hän oli aidosti kiinnostunut heistä. Samalla lailla hänen opiskelijansa luonnehtivat professori Beaudrya, ihmiseksi ja opettajaksi, jolla oli aikaa kuunnella, auttaa ja tukea heitä (Laskowski 2020; katso myös Mascia & White 2013). Professori Beaudryn jälkeensä jättämä perintö vaikuttaa osaltaan myös suomalaisessa, humanistisessa tutkimuksessa, sillä hän toimi 2010-luvulla Suomen Akatemian arvioitsijana ja panelistina.

Kuva 1. Professori Mary Beaudry esitelmöimässä Oulussa 2015. Kuva: Timo Ylimaunu.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tulee olla kuin Mary Beaudryn jälkeensä jättämä perintö arkeologian tehtäväkentstä: antaa ääni vääryyttä ja kaltoinkohtelua kokeneille, heille, joiden ääni on vaiennettu. Tutkimusyhteisön tulee antaa samalla tukea ja apua sitä tarvitseville. Tavoitteena tulee olla pyrkimys siihen, että kaikenlainen häiritsevä, sortava ja epäasiallinen käytös saadaan häviämään sekä yliopistojen että muiden arkeologian alan toimijoiden joukosta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden puolesta tapahtuvan toiminnan päämääränä, sekä arkeologiassa että laajemmin meidän yhteiskunnassamme, tulee olla toiset hyväksyvä ja erilaisuutta kunnioittava toiminta. Samalla meidän päämääränämme tulee olla se, että opiskelu-, työ- ja tutkimusympäristöt ovat turvalliset kaikille arkeologeille, sekä opiskelijoille että ammattissa oleville.

Voimassa olevat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteet perustuvat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakiin. Lain 5§ säädetään, että viranomaisten on toiminnassaan edistettävä yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden toteutumista. Tasa-arvosta ja syrjinnästä säädetään lain 8§: ”Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielien, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen” (Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki).

Kirjoitukseni puolestaan perustuu huhtikuussa 2021 Suomen Arkeologisen seuran järjestämässä Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suomalaisessa arkeologiassa -keskustelutilaisuudessa pitämäni puheenvuoroon tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta yliopistoissa. Tässä kirjoitelmassa tarkoitukseni on pääasiassa tutkailla sitä, miten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus näyttäytyy akateemisessa arkeologiassa; etenkin arkeologin silmin.

Kirjoitukseni on vain pintaraapaisu aiheeseen, minkä vuoksi aiheesta on hyvä jatkaa aloitettua keskustelua sekä *Muinaistutkijassa* että muilla foorumeilla.

Yhdenvertaisuuskeskustelun aloittivat Sanna Lipkin, Tuija Kirkinen ja Tiina Äikäs (2020) *Muinaistutkijassa* julkaisemalla tulokset tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kartoittavasta kyselytutkimuksestaan. He selvittivät tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja siihen liittyviä ongelmia, kuten syrjintää sekä seksuaalista ja muunlaista häirintää suomalaisissa arkeologiyhteisöissä niin yliopistoissa, museoissa kuin yksityisellä sektorilla. Kyselyyn vastanneiden mukaan suomalainen arkeologia on miesvaltainen tutkimus- ja toiminta-ala, jossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymykset ovat jääneet taka-alalle; ne eivät ole tarpeeksi esillä. Samassa kyselyssä kävi ilmi naisten kokemus siitä, että heidän tutkimustaan ja työtään ei arvosteta tarpeeksi. Kyselyyn perusteella erilaiset epäkohdat, kuten seksuaalinen häirintä ja syrjintä, heijastuvat koko alalla tapahtuvaan toimintaan ja vaikuttavat sen vuoksi niin opiskelijoiden kuin valmistuneiden arkeologien elämään. Tämä on vakava asia, koska tällä on suora vaikutus ihmisten fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen; siis kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Toiseksi nämä epäkohdat vaikuttavat siihen, minkälaista ja kuinka monimuotoisista näkökulmista arkeologista tutkimusta tehdään, minkälaisia aiheita tutkitaan, minkälaisia tutkimusmateriaaleja käytetään, ja väistämättä lopuksi siihen, että minkälaisia tutkimustuloksia saadaan aikaan (vrt. Voss 2021a). Kyseessä on siis sekä terveydellinen että tutkimuksellinen ongelma.

Kansainvälisillä foorumeilla on viimeisten parin vuoden aikana ryhdytty myös keskustelemaan tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, tai niiden puuttumisesta. Barbara Voss (2021a; 2021b) julkaisi kaksi artikkelia *American Antiquity*ssä tänä vuonna. Hän kertoi pohjoisamerikkalaisessa arkeologiassa tapahtuneesta seksuaalisesta häirinnästä ja syrjinnästä perustaen tapaukset omiin ja

muiden arkeologien kokemuksiin. Hän käytti tutkimuksessaan myös eurooppalaisia aiheita käsitteleviä kartoituksia ja tutkimuksia laajentaen siten näkökulmaansa globaaliin arkeologiaan.

Molempien, sekä Vossin (2021a) että Lipkin et al. (2020) tutkimuksien mukaan samantyyppiset, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät ongelmat riivaavat arkeologian globaalia kenttää. Yksi näistä ongelmista on se, että niin suomalainen kuin pohjoisamerikkalainen arkeologia on pääasiassa "valkoista". Etenkin suomalaisesta arkeologiasta puuttuvat etniset näkökulmat, koska meiltä puuttuvat saamelais-, romani- ja maahanmuuttajataustaiset arkeologian tutkijat. Yhdysvalloissa ei-valkoiset arkeologit ovat päässeet entistä paremmin mukaan arkeologiseen tutkimukseen. Osaltaan tässä on ollut apuna vuonna 2011 perustettu The Society for Black Archaeologists. Seuran toiminnassa tuodaan esille korkeatasoista tutkimusta afroamerikkalaista kulttuuriperinnöstä sekä nostetaan esiin arkeologiassa esiintyvää syrjintää, sortoa ja hyväksikäyttöä. Seura nostaa esille myös sukupuolivähemmistöjen kokemaa syrjintää. Seuran johtoajatuksena on toimia yh-

teiskunnallisen oikeudenmukaisuuden puolesta ja sen edistämiseksi, aivan kuin 1970 perustettu The Association Of Black Anthropologists on toiminut (The Society for Black Archaeologists; Voss 2021a; 2021b). Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmiin on siis viime vuosina ryhdytty kiinnittämään entistä enemmän huomiota sekä Euroopassa että muualla maailmassa, ja aiheita on käsitelty kansainvälisissä konferensseissa, työpajoissa ja blogikirjoituksissa (Lipkin et al. 2020; Voss 2021a).

Menneisyyden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus nykyisyydessä

Menneisyys ja nykyisyys eivät välttämättä ole olleet, eivätkä aina ole, kohteliaita, toisia kunnioittavia tai tasa-arvoisia. Menneisyyden sääty-yhteiskunnassa sekä epätasa-arvo että tasa-arvo koskivat niin eläviä kuin kuolleita. Muutaman sadan vuoden takainen tasa-arvo vain oli jotain aivan muuta kuin nykyinen yhdenvertaisuus ja erilaisten ihmisten välinen tasa-arvo; ainakin nykyisyyden pitäisi olla tasa-arvoisempaa aikaa.

Kuva 2. Yksityiskohdat kahdesta kynttilälampetista Kokkolan Kaarlelan kirkossa. Kuva: Timo Ylimaunu.

Erilaiset materiaalisen kulttuurin osat ovat meille, menneisyyden tutkijoille, yksi lähde kirjallisten ohessa, kun tarkastelemme myös yhdenvertaisuutta menneisyydessä. Kokkolassa, Kaarlelan kirkon seinillä on kynttilälampettipari, jonka on lahjoittanut kokkolainen porvarispariskunta, Daniel Herman ja Margareta Vass, 1683. Molemmissa lampeteissa on tyylieltyt profiiliritakuvat, naisen ja miehen, sekä näiden alla sydän. Lampetit lienee tarkoitettu sijoitettavaksi kirkon seinälle vierekkäin, koska tällöin rintakuvien henkilöt katsovat toisiinsa. Molemmissa lampeteissa ovat sydämet ilmentävät puolisoitten tunteita, rakkautta, toisiaan kohtaan. Lampetit materialisoivat varhaismodernin ajan avioliiton tarkoituksen; sitoa ja pitää ihmisten seksuaaliset suhteet avioliiton sisäisinä asioina. Toisaal-

ta varhaismoderneissa avioliitoissa vallitsi puolisoitten välillä hierarkia aivan kuten yhteiskunnallisten säätyjenkin välillä tuohon aikaan (Kieleväinen 2015). Puolisoitten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo olivat siis aikakauden normien puitteissa vähäistä, mikäli puolisoit olivat omaksuneet hierarkkisuuden normit elämäänsä ja toteuttivat niitä käytännössä.

Toisaalta tasa-arvoa esiintyi perheen sisällä naisten välillä, koskien talonemäntiä. Naisten väliseen tasa-arvoon viittaavat 1706 Tornion kirkkoon lahjoitetussa messinkisessä kynttiläkruunussa olevat torniolaisen porvari Erik Henrikinpojan ja hänen molempien vaimojensa, Katarina Salinin ja Anna Margareta Lomanin nimet; naisten nimet on kaiverrettu yhtä suurilla kirjaimilla. Erik Henrikinpojan nimi on sitä vastoin kai-

Kuva 3. Messinkinen kynttiläkruunu Tornion kirkossa. Kuva: Timo Ylimaunu.

verrettu suuremmilla kirjaimilla kuin naisten nimet ilmentäen aikakauden normien ja hierarkian mukaisesti ruokakunnan päätä. Asian tekee omanlaisekseen se, että Katarina Salin oli kuollut jo vuonna 1701. Aikakauden materiaalisessa kulttuurissa ja taiteessa voitiin siis tuoda esille yhtä aikaa sekä elävät että kuolleet (Tamelander 1941; Ylimaunu et al. 2011); he kaikki saattoivat olla yhtä aikaa ja tasa-arvoisesti samassa ulottuvuudessa.

1900-luvun alussa sekä Helsingin yliopiston historian ja arkeologian että Muinaistieteellisen toimikunnan tehtävänä oli tutkia Suomen kansallista kulttuuriperintöä, ja sen kautta tuottaa kansallista menneisyyttä. Tuo kansallinen menneisyys oli miehinen; miehet nostivat miehiä esiin menneisyydestä. He, professorit ja tutkijat, tekivät työnsä sen hetkessä nykyisyydessä, jonka arvot ja käsitykset olivat toisenlaiset kuin mitä ovat nykyiset. Tuolloin suomalaisessa arkeologiassa oli tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta miestutkijoiden välillä, siis todennäköisesti. Voidaan kysyä, miten tämä pitkään yksipuolinen näkökulma (tarkoiton tällä yhden sukupuolen silmin nähtyä menneisyyttä) vaikutti meillä arkeologian tutkimukseen. En tarkoita, että tutkimus olisi ollut huonoa, en, vaan sitä, että tuolloin menneisyyden tutkimuksella oli kansallinen tehtävä; kansallinen menneisyys vaati kansallista näkökulmaa. Kansallisen menneisyyden erilaiset materiaaliset ilmentymät, kuten muistomerkit ja ennen toista maailmansotaa ilmestyneiden postimerkkien kuva-aiheet, olivat samoin miehisiä; niihin eivät naiset ja lapset kuuluneet. Postimerkit ovat olleet valtion virallista ikonografiaa, niiden kautta on viestitetty valtiollisia arvoja, kuten omaa kulttuuri- ja merkkimieshistoriaa (Ylimaunu 2005; Aalto & Ylimaunu, painossa).

Suomalaisessa yhteiskunnassa tapahtui yhdenvertaisuuskehitystä sotavuosien aikana ja tätä kehitystä ilmentävät ensimmäiset naiset ja lapset postimerkkien kuva-aiheissa (Ylimaunu 2005). Kehitys oli lähtenyt huomaamatta liikkeelle jo aikaisem-

Kuva 4. Mikkelin Tuukkalan kalmiston muistomerkin kuparilevy. Kuva: Timo Ylimaunu.

min, mistä kertoo Mikkelin Tuukkalan kalmiston muistomerkin (1937) kuparilaatassa oleva tyylitelty, rukoileva nainen. Tuukkalan muistomerkinä oleva naishahmo on poikkeuksellinen, koska aikakauden menneisyys oli miehinen ja sotainen (esim. Aalto & Ylimaunu, painossa); ei naisellinen eikä rukoileva. Muistomerkit viestivät siis ympäröivän yhteiskunnan arvoja ja normeja, sekä niiden muutosta (Dayer & Halderman 2008; Aalto & Ylimaunu, painossa).

Menneisyyden tutkimus, kuten koko silloinen yhteiskunta, oli hitaassa muutoksessa. Ella Kivikoski (1901–1990) oli osaltaan muuttamassa suomalaista arkeologiaa merkittäväällä tavalla, hän väitteli Suomessa ensimmäisenä naisena arkeologiassa tohtoriksi 1939. Vuonna 1948 hänestä tuli

Helsingin yliopiston arkeologian professori ja samalla Suomen ja myös muiden Pohjoismaiden ensimmäinen naispuolinen arkeologian professori (Helsingin yliopisto, 375 humanistia, Ella Kivikoski; Etu-Sihvola 2021). Heli Etu-Sihvola (2021) luonnehtii blogikirjoituksessaan Ella Kivikoskea naiseksi, joka sai murtaa useita suomalaisen tiedemaailman lasikattoja, etenkin humanistisilla aloilla.

Kivikosken jälkeen kului yli 40 vuotta seuraavaan naistohtoriin, kun Pirkko-Liisa Lehtosalo-Hilander väitteli 1982. Hänen jälkeensä vuorossa olivat Leena Pientilä-Castrén 1987, Sirkku Pihlman 1990, Agneta Ahlqvist 1995, Tuija Rankama 1996, Arja Karivieri ja Pirjo Uino 1997, Sanna Aro, Kirsti Paavola ja Paula Purhonen 1998 (Vi-

tanen & Salminen 2012, taulukko 2 ja 3). Viime vuosisadalla väitteli siis yhteensä 11 naistohtoria arkeologisesta aiheesta. Samalla vuosisadalla miehiä väitteli puolestaan arkeologiassa 30 (Viitanen & Salminen 2012, taulukko 1, 2 ja 3), joten naistohtoreiden lukumäärä nousi kolmasosaan miehiin verrattuna. Naisten väitöstutkimusten lukumäärä arkeologian väitösten kokonaismäärästä oli siis neljännes 1900-luvulla. On huomattava, että naistohtoreiden esiinmarssi tapahtui miltei kokonaan vuoden 1990 jälkeen. Sillä Ella Kivikosken jälkeen, ennen vuotta 1990, väitteli ainoastaan kaksi naista arkeologiassa. Maailman muuttuessa, rautaesiripun murtumisen myötä ja suomettumisen ajan jäädessä taakse hävisivät myös arkeologiaa kahlinneet henkiset esteet; naisten tutkimukselli-

Kuva 5. Filosofian tohtori Ella Kivikoski vuonna 1941. Kuva: Museovirasto.

nen ja tieteellinen pääoma purkautui esille 1990-luvun Suomessa. Tätä artikkelia varten en selvittänyt maistereiden määrää, joten se, kuinka paljon nais- ja miesmaistereita/filosofian kandidaatteja valmistui 1900-luvulla jää muiden selvitettäväksi.

Tänään, vuonna 2021, suomalaisissa yliopistoissa on kolme arkeologian oppituliota, Helsingin, Turun ja Oulun yliopistoissa. Kaikkien kolmen yliopiston arkeologian professorit ovat miehiä. Apulaisprofessorit ovat sitä vastoin naisia, mutta heidän työsuhteensa eivät ole voimassa toistaiseksi; mikä tarkoittaa, että ne eivät ole pysyviä. Yliopistolehtoreiden osalta tasa-arvotilanne on hieman ongelmallinen, koska viidestä yliopistonlehtorista vain yksi on nainen. Saman tapainen tilanne on yliopisto-opettajien kohdalla, kolmesta opettajasta yksi on nainen. Sen sijaan tutkijoista enemmistö on naisia (henkilökuntalistaukset arkeologian www-sivuilla, Helsingin yliopisto, Turun yliopisto & Oulun yliopisto; Lipkin et al. 2020). Tasa-arvoiset normit ovat siis vähitellen vaikuttaneet suomalaisessa arkeologiassa, vai ovatko naistutkijat vain tehneet erinomaista tutkimusta? Tähän liittyy eräs tasa-arvokyselyn tulos, nimittäin se, että naistutkijat kokevat, että heidän tulee tehdä enemmän tutkimusta kuin miesten edetäkseen urallaan (Lipkin et al. 2020). Mikäli näin on, silloin naistutkijat ovat ansainneet tutkimusrahoituksensa.

Myös Yhdysvalloissa ja Pohjois-Amerikassa naistutkijat kohtasivat tasa-arvo-ongelmia, sillä 1800-luvun lopulla ei naisarkeologeja eikä naisantropologeja hyväksytty ensimmäisen antropologisen tiedeseuran the Anthropological Society of Washingtonin jäseniksi. Tämän takia naisantropologit perustivat oman antropologisen tiedeseuran, the Women's Anthropological Society, 1885. Naisten tekemät tutkimukset osoittivat kuitenkin sen, että naiset ansaitsivat paikkansa Pohjois-Amerikan antropologiassa tiedemaailmassa. Tämän vuoksi nämä kaksi tiedeseuraa yhdistyivät the American Anthropological Associationiksi (AAA) 1902.

Naiset kokivat 1800-luvun lopulla vaikeuksia etenkin yrittäessään päästä tekemään tutkimusta yhdellä nelikenttäantropologian tutkimusalalla, nimittäin arkeologiassa. Heitä ei mielellään hyväksytty osaksi arkeologista tiedeyhteisöä, mikä johti ongelmallisiin käytänteisiin. Naisilla oli erittäin suuria vaikeuksia päästä johtamaan tutkimusprojektejaan tai tekemään omia kenttätutkimuksia, koska tutkimusinstituutit eivät myöntäneet heille rahoitusta. Naisten täytyi löytää siis omat rahoittajat tutkimusprojekteilleen, mikäli he mielivät päästä johtamaan kenttätutkimuksiaan. Toinen keino osallistua ja päästä tekemään kenttätutkimuksia oli avioitua miesarkeologin kanssa, ja edetä uralla miehensä uran sivussa. Tämä ongelmallinen käytäntö on elänyt pitkään, sillä vielä 1971 AAA:ssa julkaistiin nimetön opaskirjanen, jossa naisarkeologeja ohjeistettiin naimaan miestutkijoita, jotta he pääsevät tekemään kenttätutkimuksia (Voss 2021a).

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus – minne menemme?

Meidän nykyisyytemme, ja nykyinen tiedemaailma arkeologian osalta, on monimuotoisempi, kuin millaisena tulevaisuus ehkä nähtiin aikaisemman kansallisen menneisyyden silmälasien läpi katsottuna. Aikakausien arvot ja normit ovat aina vaikuttaneet silloisessa maailmassa määrittäen sukupuolten, etnisten vähemmistöjen sekä seksuaalisten vähemmistöjen yhteiskunnallista liikkumattilaa ja paikkaa, tasa-arvoa ja vapautta, myös Suomessa. Nykyisin meidän menneisyytemme kuuluvat etniset, kielelliset ja seksuaaliset vähemmistöt sekä maahanmuuttajataustaiset naiset ja miehet yhtä lailla kuin valtaväestö. Vai kuuluvatko he? Esiintyvätkö erilaiset vähemmistöt meidän menneisyksissämme tai nykyisyksissämme? Ovatko he osa meidän yliopistojen tutkijayhteisöjä? Ovatko he vaikuttamassa museonäyttelyiden kertomuksiin? Pääsevätkö he kertomaan ta-

rinoitaan erilaisista näkökulmista, erilaisista menneisyyksistä?

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioissa tapahtuneista edistysaskelista huolimatta nykyisyys näyttää osittain vaikeana. Arkeologit joutuvat kohtaamaan ja kokemaan seksuaalista ahdistelua, syrjintää ja kiusaamista; siis henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Mikä surullisinta, tätä tapahtuu sekä yliopistoissa että muissa toimipaikoissa, joissa arkeologeja opiskelee, tutkii ja työskentelee.

Yliopistoissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö pohjautuu alussa mainittuun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakiin ja sen 7§, jossa säädetään, että yli 30 hengen työpaikoilla tulee olla päivitetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma henkilöstön yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki). Nykypäivän arkeologien välisen yhdenvertaisuuden tulee, niin kuin alussa totesin, pohjautua siihen, että olemme kaikki tasa-arvoisia toistemme kanssa. Samaan tasa-arvoiseen näkemykseen liittyy se, että kaikkien menneisyys ja nykyisyys on kunnioitettavaa, arvokasta ja tutkimisen arvoista. Aikaisempi homogeeninen näkökulma menneisyyden maailmaan oli kuin kurkistaisi varovasti verhon raosta ulos havaiten kapean kaistaleen ulkona olevasta auringon paisteesta.

Mitä laajempia ja monimuotoisempia ovat meidän tutkijayhteisömme, sitä moninaisempina näemme menneisyyden. Ahdistelu, syrjintä ja henkinen väkivalta sulkee arkeologian ikkunoita verhojen taakse; samalla ihmiset joutuvat eristyksiin. Tämä on koko tutkimusyhteisön ongelma, koska ideoita synnyttävä keskustelu kärsii ja katoaa. Ihmisten kärsiessä yhteisön innovatiivisuus kärsii.

Meidän tulee tunnistaa ja tunnustaa, että tutkimusyhteisömme ei ole täydellinen. Ongelman tunnistaminen on keino aloittaa kehityskulku kohti sellaista tulevaisuutta, jossa kaikki arkeologit voivat paremmin kuin nykyisin. Tähän tarvitsemme ohjeistusta, koulutusta ja muistuttamista, jotta oppisimme. Tarvitsemme arkeologiaan läpi-

näkyvää ja avointa ilmapiiriä, jossa vääryyttä kokeneet pystyvät luottamaan siihen, että heitä kuunnellaan ja, että he tietävät saavansa apua ja tukea. Häirinnästä ja syrjinnästä ei saa muotoutua normaalia olotilaan arkeologiaan (Voss 2021b).

Useiden ulkomaisten seurojen, kuten the Society for Historical Archaeology (SHA) vuosikonferensseihin osallistuvien tulee joka vuosi hyväksyä seuran rasmin, ahdistelun ja väkivallan vastaiset periaatteet sekä seuran käyttäytymisohjeet konferenssissa (The Society for Historical Archaeology, conference code of conduct; SHA Sexual Harassment and Discrimination Policy). Siis joka vuosi tulee muistaa! Joka vuosi tulee muistaa kunnioittaa kollegaa!

Tämän vuoksi meidän on kysyttävä sitä, millaisena tulemme näkemään suomalaisen arkeologian tulevaisuuden, tai, millaiseksi haluamme muuttaa suomalaisen arkeologian tulevaisuutta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta. Pystymmekö tunnistamaan ongelmat? Ovatko arkeologian yhdenvertaisuusongelmat rakenteellisia vai kulttuurisia, tai molempia? Meidän tulee luoda nollatoleranssi kaikenlaiselle ahdistelulle ja syrjinnälle! Yksi merkittävä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ongelma, joka meidän tulee tunnistaa, on se, miten saamme arkeologian opiskelusta saavutettavaa kaikenlaisista taustoista tuleville opiskelijoille? Meidän tulee pyrkiä kohti yhdenvertaista tulevaisuuden arkeologiaa koulutuksen, ohjeistuksen ja muistuttamisen avulla. Tätä varten Suomen arkeologisen seuran tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjeet tulevat tarpeeseen!

Bibliografia

- Aalto, S. & Ylimaunu, T. *hyväksytty*. Memorializing the Finnish Medieval Past. R. Välimäki (toim.) *Medievalism in Finland and Russia: identity and community after the Cold War*. Bloomsbury.
- Etu-Sihvola, H. 2021. Professori Ella Kivikosken työt puhuvat puolestaan. *Kalmistopiiri*. <https://kalmistopiiri.fi/2021/01/04/professori-ella-kivikosken-tyot-puhuvat-puolestaan/> (Luettu 7.6.2021)
- Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta, arkeologia. <https://www2.helsinki.fi/fi/humanistinen-tiedekunta/tutkimus/tieteenalat/kulttuurien-tutkimus/arkeologia#section-50841> (Luettu 16.4.2021)
- Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta, 375 humanistia, Ella Kivikoski. <https://375humanistia.helsinki.fi/humanistit/ella-kivikoski> (Luettu 16.4.2021)
- Laskowski, A. 2020. BU Mourns the Loss of Archaeology, Anthropology, and Gastronomy Professor Mary Beadry. *BU Today*. <https://www.bu.edu/articles/2020/bu-mourns-the-loss-of-archaeology-anthropology-and-gastronomy-professor-mary-beadry/> (Luettu 2.6.2021)
- Lipkin, S., Kirkinen, T. & Äikäs, T. 2020. Suomalaisen arkeologien käsityksiä tasa-arvosta: Kyselytutkimustuloksia vuodelta 2020. *Muinaistutkija* 4/2020: 18–33.
- Mascia, S. F. & White, C. L. 2013. J. C. Harrington Medal in Historical Archaeology Mary C. Beadry. *Historical Archaeology* 2/2013: 1–7.
- Oulun yliopisto, arkeologia. <https://www oulu.fi/arkeologia/tyontekijat> (Luettu 16.4.2021)
- The Society for Black Archaeologists. <https://www.societyofblackarchaeologists.com/> (Luettu 8.6.2021)
- The Society for Historical Archaeology, conference code of conduct. <https://sha.org/society-for-historical-archaeology-conference-code-of-conduct/> (Luettu 8.6.2021)
- The Society for Historical Archaeology, SHA Sexual Harassment and Discrimination Policy. <https://sha.org/about-us/sha-sexual-harassment-discrimination-policy/> (Luettu 8.6.2021)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki, 30.12.2014/1325. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141325> (Luettu 8.6.2021)
- Turun yliopisto, humanistinen tiedekunta, Arkeologian oppiaine. <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/humanistinen-tiedekunta/arkeologia/yhteystiedot> (Luettu 16.4.2021)
- Viitanen, E.-M. & Salminen, T. 2012. Tohtorit suomalaisen arkeologian kentässä. Viitanen, E.-M. (toim.) *Arkeologipäivät 2011: Arkeologian asema muuttuvassa yhteiskunnassa / Nuoret muinaisjäännökset ja nykyisyyden arkeologia*: 30–43. Helsinki: Suomen arkeologinen seura.
- Voss, B. L. 2021a. Documenting Cultures of Harassment in Archaeology: A Review and Analysis of Quantitative and Qualitative Research Studies. *American Antiquity* 2/2021: 244–260.
- Voss, B. L. 2021b. Disrupting Cultures of Harassment in Archaeology: Social-Environmental and Trauma-Informed Approaches to Disciplinary Transformation. *American Antiquity*, First View, 1–18. DOI: <https://doi.org/10.1017/aaq.2021.19>
- Ylimaunu, T. 2005. Postimerkit ja identiteetti, kuva suomalaisesta yhteiskunnasta 1930-luvulta. *Tabellarius* 2005: 84–101.
- Ylimaunu, T., Kuorilehto, M., Nurmi, R. & Tranberg, A. 2011. Materiaaliset muistot kirkoissa – ajallisuuden ymmärtämisen haaste. J. Ikäheimo, R. Nurmi & R. Sotkangas (toim.) *Harmaata näkyvissä: Kirsti Paavolan juhlakirja*: 57–68. Oulu: Oulun yliopisto.
- FT, dosentti Timo Ylimaunu on historiallisen arkeologian yliopistonlehtori Oulun yliopistossa ja International Associate, Indiana University-Purdue University Indianapolis, USA.
timo.ylimaunu@oulu.fi